

OPINIÓ

XAVIER SERRA

Professor de Filosofia a l'Institut "Carles Rahola" (Girona)

Sentir-nos segurs! I vigilats?

Si descobreixo una càmera de seguretat pel carrer, la saludo. Vés a saber si el pobre vigilant, que hi ha al darrere, n'obté una mica del meu afecte. Aquell humil treballador – home o dona, jove o gran, amb estudis o sense... – deu estar ben avorrit. Però, i si re-re aquella càmera no hi hagués ningú? Ajudo a suportar la solitud d'algú? Estic fent el cretí?

A reportatge "Big data. Ciutadans sota control" (2015), del programa *Sense ficció* de TV3, el dilema era evident: o seguretat o llibertat. Ho il·lustren les vuit-centes càmeres d'un petit poble nord-americà, on els lladre-gots ja no poden amagar llurs malifetes, enfront de l'esforç ingent per encriptar (i "encriptar-te") totalment. Voldria mirar més enllà: anar de "seguretat versus llibertat" fins a "control versus intimitat".

Tota vida – també la meua, és inevitable – ha deixat i deixa un rastre, unes dades: com s'elaboren? No puc no ser a un lloc, no dir o no mirar quelcom, no triar "això" o "allò". És cert: "We are data". Però, s'hi pot jugar? Quin és el Déu que en té el permís?

Al 1984, d'Orwell existeix un instrument de vigilància a cada llar, que està lligat a un poder centralitzat i totalitari, és l'ull del Partit i del Big Brother. Més que vigilància –contra la "vida privada" – és una submissió radical del subjecte i del seu pensament.

A *Philosophie Magazine* (octubre 2019) s'hi analitza "La societat del control". El tema ha coincidit amb el triat per a la "Jornada de Filosofia de Girona" (filoara.cat/jf19), congrés de casi 300 batxillers de set Instituts. Malgrat que el reconeixement facial o biomètric massiu, la geoidentificació de qui sigui a zones no autoritzades o l'eficient satisfacció dels nostres desitjos, siguin sorprenents, altres indicadors són encara més preocupants.

Per exemple, a casi ningú li importa qui som. La Marta Peirano es qüestiona: "per què em vigilen, si no sóc ningú?" (TED Talk, 2015). No ens controlen com a individus, ni se n'ocupen persones: som "dades" i són "sistemes". Tan de bo, com a *La vida dels altres* (Henkel, 2006), hi hagués un oficial de l'Stasi, que "vigilava". Ara no hi ha "ningú", només algorismes que decideixen què veiem o què rebem per a fer-nos sentir bé: la nostra vida ja no és tan "nostra".

Philosophie Magazine actualitza el punt de vista de pensadors "consolidats": a) l'optimista Leibniz (segle

XVII) recomanaria deixar-nos fascinar per les immenses arquitectures digitals, que ofereixen "el millor dels mons possibles"; b) Bentham (principis del segle XIX) admetria els avantatges d'obtenir allò desitjat i d'un ambient benivolent, tots ben vigilats per tots; c) Diderot (segle XVIII) ens encoratjaria a reprendre el control, alliberant-nos dels monopolis: visca el "codi obert"!; i, finalment, d) Thoreau (segle XIX) incentivaria a desconectar-nos de tanta informació, oposant-nos a la dispersió i a la superficialitat.

La nostra "humanitat" és real i és inevitable: som ànima, comunicació, relacions. Emetem dades, sí; però, ho som? Ara mateix, mentre estic llegint aquest text, ja fa estona que no rebo "inputs", i això em preocupa: tindrà el síndrome "FOMO": "fear of missing out"? M'he perdut dades o connexions?

Quina angoixa, oi?

Xavier Serra és professor de Filosofia a l'Institut "Carles Rahola" (Girona)

“No ens controlen com a individus, ni se n'ocupen persones: som 'dades' i són 'sistemes'. Ara són algorismes els qui decideixen què veiem o què rebem per a fer-nos sentir bé: la nostra vida ja no és tan nostra”